

**Справа “Павлюлинець проти України”
(Pavlyulynets v. Ukraine)**

У рішенні, ухваленому 6 вересня 2005 року у справі *“Павлюлинець проти України”*, Суд постановив, що

- мало місце порушення ч. 1 ст. 6 Конвенції.

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити заявнику 2480 євро на відшкодування моральної шкоди та судових витрат.

Обставини справи

Заявник Юрій Михайлович Павлюлинець є громадянином України, народився 1950 року і проживає у м. Ужгороді Закарпатської області.

23 липня 1999 року на користь заявника було ухвалено судове рішення, відповідно до якого Ужгородське управління соціального захисту (далі - УУСЗ) повинно було зробити перерахунок тривалості роботи заявника у шкідливих умовах і відповідно збільшити розмір призначеної йому пенсії.

У січні 2000 року за скаргою УУСЗ зазначене рішення було скасоване у зв'язку з нововиявленими обставинами і справу повернуто на повторний розгляд.

Відповідно до поданих Урядом документів між лютим 2000 року і січнем 2001 року у справі відбулося одне засідання. Протягом цього часу засідання відкладалися чотири рази через неявку позивача (заявника) і шість разів – через відсутність обидвох сторін.

Тоді ж (у квітні 2000 року) заявник звернувся з клопотанням про відвід судді, мотивуючи свою вимогу тим, що суддя зумисне затягував розгляд справи. Це клопотання було задоволено головою міського суду. У рішенні, зокрема, вказувалось, що “розгляд справи надто затягувався з різних причин”. Відтак справу було передано іншому судді з метою пришвидшення її розгляду і вирішення по суті.

У січні 2001 року суд залишив позов заявника без розгляду через неявку його на судові засідання.

У червні 2001 року президією обласного суду було розглянуто і задоволено протест голови цього суду (за зверненням заявника). На тій підставі, що заявника не було належно повідомлено про час і місце слухання справи, рішення першої інстанції про залишення позову заявника без розгляду було скасовано, а справу повернуто на повторний розгляд.

26 червня 2001 року внаслідок повторного розгляду справи позов заявника до УУСЗ було задоволено повністю.

У серпні 2001 року окремим рішенням суд зобов'язав обласне відділення Пенсійного фонду України (далі - Фонд) виконати рішення від 26 червня 2001 року – виплатити заявнику недоотримані суми пенсії.

У жовтні 2001 року Фонд оскаржив рішення від 26 червня 2001 року в касаційному порядку. У листопаді 2001 року Верховний суд України (далі – ВСУ) повернув скаргу без розгляду через невиконання скаргником процесуальних вимог. Виправлену касаційну скаргу Фонд подав у лютому 2002 року. Розглянувши цю скаргу в листопаді 2002 року, ВСУ скасував рішення від 26 червня 2001 року, винесене на користь заявника, та повернув справу на повторний розгляд.

У лютому 2003 року розпочався повторний розгляд справи заявника.

У червні було задоволено клопотання заявника про відвід судді, який розглядав справу, з огляду на його упередженість. Розгляд справи новим складом суду було відновлено у серпні 2003 року. Тоді ж (11 серпня 2003 року) було ухвалено рішення про задоволення позову заявника.

У листопаді 2003 року це рішення було залишено в силі апеляційним судом.

У січні 2004 року Фонд звернувся до ВСУ з касаційною скаргою на рішення від 11 серпня 2003 року. До цього часу касаційне провадження у справі не завершено.

Зміст рішення Суду

Спираючись на ч. 1 ст. 6 Конвенції, заявник стверджував про порушення розумної тривалості розгляду його справи.

Суд зазначив, що заявник звернувся з позовом до суду у травні 1999 року. У рішенні від 23 липня 1999 року його позов було повністю задоволено. У січні 2000 року у зв'язку з нововиявленими обставинами розпочався новий розгляд цієї справи. У січні 2001 року провадження було закрито на підставі неявки заявника у судові засідання. У червні 2001 року рішення про закриття провадження у справі було скасовано апеляційною інстанцією. Процес розгляду цієї справи ще досі триває у ВСУ. Отож, загалом тривалість провадження становить 5 років і 2 місяці.

Уряд зазначав, що затримка у розгляді справи мала місце також внаслідок поведінки заявника, зокрема через його неявку на судові засідання та його клопотання про відводи суддів. Стосовно провадження справи у касаційній інстанції Уряд зауважив, що зволікання зумовлено значною завантаженістю ВСУ.

Суд вкотре повторив своє міркування про те, що розумність тривалості розгляду справи повинна оцінюватись у світлі конкретних обставин цієї справи та з огляду на такі фактори, як її складність, поведінка заявника, поведінка відповідних органів і значення результатів розгляду справи для заявника.

Уряд, на підставі поданих ним документів, пропонував вважати заявника відповідальним за затримки, що мали місце між лютим 2000 року та січнем 2001 року. Втім Суд відзначив, що у квітні 2000 року було задоволено скаргу заявника на бездіяльність головуючого у справі, а відтак справу передано іншому судді, аби пришвидшити її розгляд. До того ж, Суд зауважив, що рішення про закриття провадження у справі на підставі неявки заявника на судові засідання було скасовано через неналежне повідомлення п. Павлюлінця про час і місце слухання справи. Відтак Суд відзначив, що навряд чи можна критикувати заявника за його оскарження дій суддів.

Стосовно поведінки державних органів Суд звернув увагу на тривалі періоди бездіяльності з боку ВСУ. Зокрема він відзначив, що майже дев'ять місяців минуло з часу подання у лютому 2002 року Пенсійним фондом першої касаційної скарги та її розглядом по суті у листопаді 2002 року. І вже півтора роки чекає свого вирішення у ВСУ друга касаційна скарга.

Уряд пояснив, що затримки у касаційній процедурі були викликані зростанням кількості звернень до ВСУ. У відповідь на цей аргумент Уряду Суд вказав, що Конвенція покладає на держави-учасниці обов'язок організувати їхні правові системи у такий спосіб, аби забезпечити виконання судами вимог, що випливають з ч. 1 ст. 6 Конвенції, зокрема вимоги про розгляд справи упродовж розумного строку. Крім того, Суд відзначив, що Уряд виявився неспроможним продемонструвати конкретні заходи процедурного чи структурного характеру, які б свідчили про бажання держави впоратися з проблемою (див. рішення у справі "*Zimmermann and Steiner v. Switzerland*" від 13 липня 1983 року).

Суд також зауважив, що тривалий період розгляду цієї справи значним чином мав місце внаслідок численних переглядів справи. Попри те, що справу не можна назвати складною, вона розглядалась судами чотири рази. Суд далі відзначив, що його завданням не є аналіз усталеної судової практики національних судів. Однак повернення справи на новий судовий розгляд зазвичай свідчить про помилки, допущені нижчою інстанцією. Відтак можна вважати, що ухвалення кількох постанов про повернення справи на новий розгляд є свідченням істотної недолугості судової системи (див. рішення у справі "*Wierciszewska v. Poland*" від 25 листопада 2003 року).

Спираючись на своє прецедентне право, Суд постановив, що тривалість розгляду цієї справи не відповідала вимозі "розумності", яка закріплена у ч. 1 ст. 6 Конвенції. Отож, мало місце порушення цього положення Конвенції.

Реферативний переклад з англійської мови та опрацювання рішення здійснено у Львівській лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування АПрН України М.Ю. Пришляк та П.М. Рабіновичем.